

Pazi, kaj si želiš ...

■ **Neža Miklič**, univ. dipl. soc. del., univ. dipl. sociologinja; dolgoletna kriminalistka, ki se je aktivno ukvarjala s preiskovanjem najrazličnejših oblik zlorab in nasilja v družini. Sodeluje v delovni skupini za postavitev *Hiše za otroke* v Sloveniji in predava kriminalistiko na *Višji policijski šoli* na *Policijski akademiji*.

Budilka zazvoni ob 5.00, včasih še prej. Pomemben dan, še bolj pomemben nastop terja urejenost. Vprašanja z vseh strani, misli od vsepovsod. Premiki so hitri, intenzivni. Sistematično in organizirano ter samoumevno robotizirano pobiranje stvari, preverjanje oken, luči, štedilnika, vhodnih vrat. Je maček zunaj? Smo vsi, imamo vsi vse? Gremo! Odhod. Kava v lončku, na poti, ko kilometri tečejo mimo. Dan za dnem, leto za letom. Želja, da bi bilo kdaj drugače, se uresniči marca 2020. Ostali smo doma, drug z drugim, prepričani, da gre za kratko spremembo, ki bo dobrodošla, ki bo vse skupaj le umirila. Končno bomo več skupaj, se posvetili drug drugemu. Prišel je torej pravi čas.

Popoln preobrat – epidemija

Dnevi, ki so minevali, so nas razgalili in pokazali, iz kakšnega testa smo. Pred nekaj meseci sem s hvaležnostjo poslušala samogovor enega izmed radijskih voditeljev, ki je iskreno spregovoril o tem, da je bil po točno treh tednih spomladanske karantene na tem, da se od utrujenosti in izčrpanosti sesede, kajti prav tako sem se počutila tudi sama. Zelo dobro se spominjam, kako sem postajala vedno bolj in bolj nestrpna ob navedbah sogovornikov, kako zelo jim je dolgčas, kako jim čas počasi teče, da res ne vedo več, kaj bi počeli, ko pa sem se sama na drugi strani počasi in zelo vztrajno potapljala. Vstajala sem namreč še prej, da sem lahko do 7. ure zjutraj vsaj nekaj že naredila za službo. Posledično sem manj spala, zato sem bila vedno bolj utrujena. Zdelo se je, da kuhinje sploh ne zapuščam več. Kuha in peka ves čas, brez prestanka, saj so doma skupaj z menoj ostali vsi preostali družinski člani, odraščajoči najstniki pa tako ali drugače hodijo po svetu ves čas odprtih in lačnih ust.

Računalnike in e-naprave smo si delili, si jih posojali. Otroci imajo prednost, družina ima prednost. Prilagajala sem se vsem in vsakomur. Osnovnošolka v prvi triadi je nujno potrebovala pomoč. Dela za šolo je

bilo ogromno. Z njo sem sedela in delala, razlagala in ponavljala. Moj prenosnik je pristal v najstniški – sinovi sobi, najstarejšemu gimnazijcu smo na srečo ravno pred kratkim kupili novega. Pred tem smo otroke potiskali stran od naprav, jim določali in merili čas uporabe, z danes na jutri smo vsi naprave drug drugemu trgali iz rok. Pred tem nismo imeli nobene naprave v otroških sobah, sedaj so v njih pristali tako telefoni, tablice kot računalniki. Urejali smo boljše povezavo, saj je bil sistem preprosto preobremenjen. Vsak dan znova smo sedeli za mizo in se usklajevali. Kaj mora kdo narediti, kdaj in kako. Kot starš ne moreš niti ne smeš dvigniti rok. To niso počitnice, preprosto se je treba na hitro privaditi novim okoliščinam. Že staršem je težko, kaj šele otrokom. Najstniku, ki ga premetava sem ter tja, ni jasno nič. Prepričan, da poslušati in sledi učitelju, mu zaupaš, vse dokler ne pridejo prava e-sporočila učiteljev o tem, kaj vse manjka. Delaš še več, cel dan. Odhod od doma, v naravo je prednostno pogojen z delom za šolo, za likovno, tehniško ali športno vzgojo. Otroke sem kot mama ves čas učila previdnosti pri snemanju in objavljanju, zdaj sem jih snemala z namenom dokazovanja opravljenih obveznosti. Spominjam se nekega četrtka: dve uri in pol sem zvečer zgolj skenirala in različnim učiteljem za dva

Foto: Marko Hrovat

od treh otrok pošiljala e-sporočila z opravljenimi nalogami.

V službi sem sredi pomladi, ko se je vse skupaj začelo, ravno zaključevala s predavateljskimi vsebinami in imela že vse pripravljeno za izvedbo vaj, ko so me soočili, da po vikendu, že s ponedeljkom, prehajamo na splet. Program naj teče nemoteno, so podarjali, naši študentje morajo program izpeljati. Videokonferenc še ni bilo. Delovali smo po sistemu komuniciranja preko e-pošte v vzpostavljeni e-učilnici, oz. poenostavljeno rečeno, s pomočjo elektronske pošte. Kako pojasniti sicer zahtevno snov? Zgolj z več pisanja, še več pojasnjevanja, za kar pa je potreben čas, ogromno časa. Delovni dan

Foto: Peter Prebil

ni trajal zakonsko določenih osem ur, temveč se je razpotegnil čez cel dan, v prosti čas, vse do pozne noči, v vikend in praznike. Spominjam se navedbe študenta, ki je omenil, da ga motijo zvoki prejetih e-sporočil ponoči. Nagovore, gradivo, korigirane oddane izdelke sem dodajala, vračala, kadar sem le lahko. Vmes, da sem ohranila zdrav razum, sem 'lepila' še šale: »Toliko si umivam roke, da sem prišla do plonk zapisov iz srednje šole,« ali pa: »Moji starši bodo vsak čas odkrili, da ni bil problem v učitelju.« Minil je prvi mesec in dnevi so tekli. Začutila sem bolečine v rokah, glavoboli so bili vedno pogostejši. Nisem več spala in na trenutke sem že zelo plitvo dihala. Takrat sem se ustavila, saj je moje telo kričalo, in če kdaj, je bil takrat čas, da prisluhnem razumu. Postavila sem si vprašanje o tem, po čem si bom zapomnila ta čas, kako si bodo moji bližnji zapomnili ta čas z menoj. Razumela sem in si dovolila nižje obrate.

Iz izkušenj se učimo

V jesen sem vstopila drugačna, z védenjem, da je za menoj pomemben čas in da sem na čas pred seboj pripravljena. Časovni odmik je ponudil drugačen pogled. Dejstvo je, da mi je uspelo pripraviti ogromno gradiva in literature, ki je sicer ne bi ali je vsaj ne bi tako zelo hitro. Zdaj tehniko poznam, jo uporabljam in sem je večča. Moj »postkoronski CV« bo, tako kot navaja šala, zdaj lahko vseboval: »... obvladam Skype, Zoom, GoToMeeting, Microsoft Teams, Whereby, Fa-

cetime ...« Vajena sem vsega, še vsak zaplet mi je uspelo rešiti. Hkrati sem vesela objav, ko spoznam, da smo vsi na istem. Se spomnite objave iz ZDA, ko se je odvetnik preko videokonference javil sodniku v podobi mačka in potem prepričeval sodnika, da je za tem ljubkim mladičem on ter da bi izklopil in prevzel svojo realno podobo, če bi le znal in vedel, kako. Še dolgo sem se smejala. Dejstvo je, da bi vso to tehniko puščala ob strani, kolikor bi se dalo, če v njeno uporabo ne bi bila prisiljena. Seveda me moti, da

Ta čas mi je poleg vsega prinesel spoznanje, da res rada delam, tudi zelo veliko in zelo intenzivno, pa tudi to, da takšna sem in s tem ni nič narobe.

preko videokonference gledam le sebe, da študentov ne vidim, da se zdi, da govorim le sebi. Da, vem, da so mnogi le 'priklopljeni', da ne sodelujejo, ker jim sistem to omogoča, ker je tako zanje ta trenutek lažje. Četudi jih pozivam, naj vklopijo kamere in se javijo preko mikrofona, ostajam osamljena. Žal mi je. Spomladi, ko sem s študenti vsaj nekaj časa preživela v predavalnici, so me na začetku karantene zelo hitro zasuli z vprašanji o tem, kdaj se bomo videli v živo ali vsaj preko videokonferenc. Takrat sem spoznala, kakšen pomen in vlogo imamo učitelji. Čeprav sem se trudila vse napisati, vse pisno razložiti, so mi dejali, da je dru-

gače, ko smo skupaj. Da pogrešajo mene, mojo energijo, zanos, voljo, kretnje, ton glasu. Generacijo tega študijskega leta je prežela apatija. Čeprav so prisotni preko videokonferenc, so daleč stran.

Pred vsem tem sem se pogosto spraševala o vrednosti svojega dela, saj so bili dnevi, ko sem razmišljala, ali vendarle kaj pustim za sabo, vsaj kakšno majceno sled. Virus se je moral zgoditi, da zdaj kot družba končno cenimo, kako zelo so učitelji pomembni za naše otroke, za nas, kako zelo pomembno je, da imamo takšen šolski sistem. Govorili in pisali so, da bo učiteljski, predavateljski poklic izumrl, da ga v desetletjih, ki prihajajo, ne bo več, da ga bodo nadomestili roboti. Na Finskem so prvi, mnogo pred epidemijo, uvajali tablice v razrede, ki so jih kmalu pričeli umikati. Zdaj po zaslugi virusa vemo, da se to ne bo zgodilo.

Ostaja hvaležnost

Ta čas mi je poleg vsega prinesel spoznanje, da res rada delam, tudi zelo veliko in zelo intenzivno, pa tudi to, da takšna sem in s tem ni nič narobe. Ljudje smo bolj ali manj drugačni. Ob vsem tem pa moram znati postaviti meje. Najprej sebi in nato drugim. Tudi dobro opravljeno delo je dovolj dobro. Ni nujno, da je vedno superiorno in popolno. Delo sem porazdelila, ga znala razdeliti ter si brez občutka krivde vzeti odmor s hojo v hrib, v gozd, pa četudi je bil to vedno isti hrib. Letni časi so ga vedno znova obarvali v drugačne barve in odtenke. Včasih smo potovali naokrog, sedaj smo šli z enega konca na drugi konec Slovenije in se ob tem imeli res dobro. Osvojili smo dvatisočake in se kopali v tako zelo prijetno topli Kolpi. Res sem bila veliko v kuhinji, zato pa sem skuhala veliko novih jedi, in kar je najbolj pomembno, se največ naučila o sebi. Kot družina smo med seboj zelo povezali. Nismo si v napoto in ta čas nas je še bolj povezal. Več se pogovarjamo, drug drugega slišimo, se ne samo gledamo, temveč vidimo. Zdaj je čas razkrivanja; daje nam možnost odkrivanja sebe in tega, kar je res pomembno. Ne gre za floskulo. Dejstvo je, da vsa spoznanja nikakor ne bi bila mogoča, če človek ne bi imel zagotovljenih osnovnih materialnih pogojev, ustreznega bivališča, hrane na krožniku vsak dan ter službe ali dela oziroma sredstev, ki to in še več splotno omogočajo. Hvaležna sem za vse.